

IZVJEŠĆE S KONFERENCIJE:
Archives on the Web – Experiences, Challenges, Visions
Beč: ICARUS – Austrijski državni arhiv, 23. – 25. studeni 2010.

U Beču je od 23. do 25. studenog 2010. godine održana međunarodna konferencija u organizaciji udruge ICARUS – *International Centre for Archival Research* i Austrijskog državnog arhiva (*Österreichisches Staatsarchiv*), na kojoj su izlaganja održali predavači iz ukupno trinaest zemalja. Na toj konferenciji u trajanju od tri dana održano je ukupno 31 izlaganje. Izlaganja su bila podijeljena u četiri sekcije: 1. *Current and future Challenges for Archives on the web*, 2. *Archival Cooperation in Europe*, 3. *Best practices* i 4. *Archives and Research*.

Konferenciju su otvorili generalni ravnatelj Austrijskog državnog arhiva Lorenz Mikoletzky i predsjednik ICARUS-a Thomas Aigner. Potom je uslijedilo izlaganje ravnatelja ureda austrijskog saveznog kancelara Manfreda Matzke, na temu »E-government 2.0«, sinonima za suvremenu i inovativnu državu. Nakon ovog uslijedilo je izlaganje Manfreda Thallera sa sveučilišta u Kölnu naslova »Preserving forever in digital times. The mandate of the archives between the benefits of collaborative editing and the pitfalls of digital long-term preservation«. Thaller u uvodnom dijelu opisuje nove medije (digitalne preslike) kao, u području arhivistike, načelno idealno sredstvo premošćivanja problema očuvanja naspram korištenja arhivskog gradiva, no istovremeno postavlja pitanje trajnog čuvanja digitalnih preslika zbog njihove fragilnosti i problema koji nastaju kada digitalni sadržaj nije surogat već izvornik. U prvom dijelu izlaganja opisuje tehnički koncept tek pokrenutog projekta »Digitales Archiv NRW«, platforme za cijelu saveznu pokrajinu Nordrhein-Westfalen za trajnu pohranu i maksimalan pristup njena sadržaja za javnost. Izlaganje nastavlja polemizirajući o tome trebaju li podaci biti objavljeni na internetu već sada kada i nisu u potpunosti pristupačni ili tek u daljnjoj budućnosti kada se otkloni problem limitiranih novčanih sredstva.

Nakon uvodnih riječi i navedenih uvodnih izlaganja pristupilo se izlaganjima unutar prve sekcije *Current and future Challenges for Archives on the web* pod ravnanjem Thomasa Justa s Austrijskog državnog arhiva. Prvo izlaganje »Vom Diener zum Dienstleister« unutar sekcije održao je Gerhart Marckhgott iz Linza koji obrađuje temu prelaska austrijskih arhivista s višestoljetne uloge sluge, koji zanemaren čuva i priprema gradivo za »uzvišene« istraživače, u prvom redu povjesničare, na današnju poziciju pružatelja usluge uslijed djelovanja čimbenika, poput tehnološkog napretka, promjena u javnoj administraciji koja postaje sve više orijentirana na klijenta. Ističe da mnogi austrijski arhivi danas prolaze reorganizaciju i prilagodbu u skladu s današnjim ekonomskim, društvenim, tehnološkim mijenama, te naglašava nužnost reorganizacije arhivističkih studija pri sveučilištima. Nakon ovog uslijedilo je izlaganje Aline Pavalescu iz Bukurešta naslova »Learning from other's experiences: the debates around the public access to documents in electronic format at the National Archivas of Romania« u kojem je predstavljena problematika izgradnje elektronskog arhivskog informacijskog sustava u Rumunjskoj s ciljem olakšavanja

pristupa elektronskih zapisa javnosti. Predstavljena su također materijalna potraživanja za ostvarenje ovog cilja, uslijed nužnosti reorganizacije administrativne strukture institucija, promjena u arhivskim postupcima te mijenama u profesionalnom mentalitetu i prioritetima u izobrazbi rumunjskih arhivista. Fokus izlaganja usmjeren je na polemike u Rumunjskoj o primjeni arhivističkih standarda, shvaćene kao polemike između lokalnog i globalnog te tradicionalnog i suvremenog. Marta Nogueira iz Portugala u izlaganju »Archives in Web 2.0: new contexts, new opportunities (Facebook, Flickr, YouTube)« predstavlja društvene mreže, koje mnogi arhivi već i koriste, kao nove mogućnosti predstavljanja institucija i struke, novi način interakcije, pružanja usluga i predstavljanja naslijeđa javnosti na webu 2.0. Predstavlja i probleme povezane s njima, odbijanja mogućnosti koje pruža web 2.0 od strane institucija zbog njegova neformalnog karaktera, nedovoljnu sigurnost podataka na društvenim mrežama, priključivanje i zloupotreba profila od nepozvanih ili zlonamjernih osoba ili skupina. Usko povezano s ovim bilo je i posljednje predavanje prve sekcije. Knjižničarka Katharina M. Bergmayr iz Beča predavanjem naslovljenim »Digital sozial? Chancen und Herausforderungen sozialer Netzwerke für Bibliotheken und Archive« ističe nužnost promjene slike o knjižnicama i arhivima kao mračnim i na sebe koncentriranim mjestima, a putem društvenih mreža. Smatra ih načinom kojim informacijske službe mogu premostiti navedene predrasude te pristupiti novim, mladim i inovativnim korisnicima. Ističe da smo prisutni kako u realnom, tako i u virtualnom svijetu u kojem smo sami odgovorni za vlastiti identitet.

Drugi dan konferencije počeo je drugom sekcijom *Archival Cooperation in Europe* pod vodstvom predsjednika ICARUS-a Thomasa Aignera. Heidemarie Specht iz St. Pöltena predstavila je svoj i rad kolegice iz Beča Caroline Maximoff naslova »The European Network on Archival Cooperation (ENArC)«, projekt financiran u sklopu programa Europske unije *Kultura 2007. – 2013.*, s ciljem učinkovitog postavljanja i postupnog proširivanja europske mreže za pisano nasljeđe, uspostavljanjem i širenjem već postojeće mreže ICARUS-a, kontinuiranom razmjenom znanja i iskustava, aktivnostima na polju digitalizacije, indeksiranja i objavljivanja rezultata projekata. Luis Enseñat iz Madrida predstavio je »The European Portal for Documents and Archives: the APENet project«. APENet projekt pokrenut je 2009. godine, podržan je od Europske unije, s ciljem stvaranja europskog arhivskog portala čija bi prva verzija trebala nastati početkom 2011. godine. U pogledu digitalizacije cilj je ovog projekta prikupljanje već postojećih digitalnih preslika, a ne stvaranje novih. Gerald Maier iz Stuttgarta održao je izlaganje na temu »Europeana and Deutsche Digitale Bibliothek – Status Quo and Perspectives for Archives« u kojem je predstavio suradnju *Europeanae*, europske digitalne knjižnice, putem koje se može pristupiti preko 5 milijuna predmeta i *Deutsche digitale Bibliothek*, interdisciplinarne knjižnice pokrenute 2010. godine. Namjera je u sklopu ove digitalne knjižnice korisniku omogućiti pristup informacijama iz preko 30 tisuća znanstvenih i kulturnih ustanova. Vlatka Lemić iz Hrvatskog državnog arhiva održala je izlaganje na temu »The ARHiNET-System as a model for archival networks«. ARHiNET – informacijski sustav hrvatskih državnih arhiva pokrenut je 2006. godine, sa zadatkom pokrivanja cjeline funkcija arhiva: pohranu, očuvanje, sređivanje i korištenje arhivskog gradiva. Po završetku izlaganja

predsjednik ICARUS-a Thomas Aigner naglasio je kako je ovo možda i u svjetskim razmjerima jedinstven primjer suradnje svih arhiva jedne države. Peter Pavel Klasinc iz Trsta održao je predavanje »The international Institute for Archival Science of Trieste and Maribor (IIAS)« u kojem je predstavio djelovanje i publikacije ovog tijela. Posljednje izlaganje unutar ove skupine održao je Karel Halla iz Cheba na temu »The Bavarian-Czech Network of digital Historical Sources«. Govornik objašnjava kako su uslijed zajedničke povijesti Češke i Bavarske, brojni vrlo vrijedni fondovi nasilno razdvojeni te se danas nalaze rasuti po arhivima Bavarske i Češke. Zajedničkim naporima Bavarskog državnog arhiva u Münchenu i Regionalnog arhiva u Pilsenu nastoji se virtualno objediniti arhivsko gradivo. Naglasak je ovog projekta ne samo poboljšati odnose dviju zemalja već i postaviti presedan za profesionalnu međuarhivsku suradnju.

U sklopu treće sekcije *Best practices* pod ravnanjem Joachima Kempera s Državnog arhiva u Münchenu, András Sipos je umjesto Istvána Kenyeresa iz Budimpešte održao izlaganje »The Hungarian Archives Portal: A Common Solution for Digitized Archival Material and Databases« u kojem je predstavio veoma impresivne projekte mađarskog arhivskog portala u sklopu kojega je između ostalog do sada dostupan pregled preko 150 tisuća digitalnih preslika, 30 tisuća fondova i 24 tisuće podfondova pohranjenih u 17 arhiva, baze podataka s preko 400 tisuća digitaliziranih stranica fondova Mađarske radničke partije i Mađarske socijalističke radničke partije te katastarske karte Mađarske sinkronizirane s aplikacijom Google maps. Potom je Monika Peková iz Bratislave održala izlaganje na temu »Archival heritage in Slovakian State Archives and its presentation on Internet« u kojem obavještava strukturu državnih arhiva Slovačke te opseg i sadržaj arhivskog nasljeđa dostupnog putem interneta. Barbara Berska iz Varšave tijekom referata naslova »Educational activities of Polish archives in the web« predstavila je webnu stranicu poljskih državnih arhiva, njenu strukturu i tendencije razvoja iste. Francesco Roberg iz Marburga s Hessisches Staatsarchiva predstavio je planove ove ustanove za budućnost. Nakon toga je Alfonso Sánchez Mairena iz Madrida održao izlaganje na temu »New Goals of PARES (Spanish Archives Web Portal)« predstavivši španjolski arhivski portal, koji si za cilj u budućnosti postavlja i dostupnost na svim u španjolskoj priznatim jezicima, uključujući katalonski i baskijski. Andreas Kränzle iz švicarskog samostanskog arhiva u Einsiedelnu u izlaganju »The Reorganisation of the Einsiedler Klosterarchivs (not only) on the Netz« predstavio je reorganizaciju ovog arhiva koja traje od 2005. godine. Pritom je webna stranica www.klosterarchiv.ch korištena kao komunikacijska platforma i alat za indeksiranje, a da su istovremeno dostupne i informacije važne za istraživanje i javnu uporabu. U nastavku izlaganja Kränzle iznosi razvojne planove ove ustanove i webne stranice. Silvia Gstrein iz Innsbrucka zaključila je drugi dan izlaganjem »Digitisation on demand: opportunities and challenges«, kojim je predstavila projekt *eBooks on Demand* (EOD), projekt pri kojem se, uz novčanu naknadu, mogu naručiti digitalni preslici knjižničnog gradiva kojem su istekla autorska prava te primjenu ovog principa na arhivsko gradivo.

Idući je dan u okviru iste sekcije otvorio György Rác iz Budimpešte, koji je izlaganjem »Medieval Hungary online – The Hungarian State Archives online portal on medieval charters« predstavio najnovije usluge Mađarskog državnog arhiva, odnosno dostupnost

srednjovjekovnog arhivskog gradiva putem interneta. U sklopu projekta digitalizirano je preko 108 tisuća dokumenata navedenog arhiva te više tisuća dokumenata u drugim mađarskim arhivima, a kojima se može pristupiti putem webne stranice arhiva ili <http://mol.arcanum.hu/dldf>. Jitka Křečková iz Praga u izlaganju »Czech National Archives charters on Monasterium.Net« predstavila je projekt digitalizacije Državnog arhiva u Pragu, u sklopu kojeg je samo 2010. godine digitalizirano 19.200 dokumenata. Ističe velike prednosti digitalizacije i pristupa dokumentima putem interneta u očuvanju izvornika, a u stvaranju metapodataka, transkripciji i prijevodu koji se izravno učitavaju u webnu stranicu vidi velike mogućnosti za edukativne programe pri sveučilištima. Redmer Alma iz nizozemskog Assena u izlaganju »Das Digitale Urkundenbuch von Groningen und Drenthe« predstavio je projekt digitalizacije i transkripcije isprava pokrajina Groningen i Drenthe. Do izlaganja digitalizirano je 20 tisuća isprava, a projekt digitalizacije se nastavlja s mogućnošću širenja na druge nizozemske i njemačke pokrajine. Francesca Klein iz Firence predstavila je »Il progetto Diplomatico dell' Archivio di Stato di Firenze e i suoi sviluppi nel web«. U sklopu projekta digitalizacije koji je pokrenut 1998., a na internetu pretraživ od 2008. godine, do studenog digitalizirano je 85 tisuća od ukupno 140 tisuća spisa pohranjenih u Državnom arhivu u Firenzi. Prilikom digitalizacije slijedio se kronološki red nastanka spisa. Na kraju ove sekcije Simone Würz iz Mainza predstavila je projekt »The Regesta Imperii Online«.

U posljednjoj, četvrtoj, sekciji *Archives and research* pod ravnanjem Georga Vogelera s Ludwig-Maximilians Sveučilišta u Münchenu, prvo izlaganje naslova »Die Hohe Registratur des Lorenz Fries (1489-1550). Erfassung, Untersuchung und Edition eines Archivrepertorioms des 16. Jahrhunderts im Internet« održali su Stefan Petersen i Hanna Keß iz Würzburga predstavljajući rekonstrukciju visoke registrature tajnika trojice würzburških biskupa, Lorenza Friesa, pretraživu na internetu. Daljnja predavanja u ovoj sekciji održali su Tobias Schenk s Akademije znanosti u Göttingenu koji je predstavio njemačko-austrijski projekt »Die Akten des Kaiserlichen Reichshofrats«, Alois Haidinger iz Beča koji je održao referat naslova »Archive und Handschriftenforschung in Österreich«, Antonella Ambrosio iz Napulja koja je kroz temu »Monasterium from the Research to the Didactics at the University of Naples« izlagala o mogućnostima korištenja *Monasteriuma* u nastavne svrhe, a zaključno predavanje »Virtual German Chartersnetwork. A Project joining Archives and Research« održao je Daniel Russell iz Münchena.

Markus Leideck